

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

Tractatvs VIII. De ieiunio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

Sacræ reliquiæ ad turpem quæstum exponi non debent, esse enim Simonia præterquam si apud infideles, aut hæreticos sint, tunc licet eos non vt rem sacræ emere, sed earum quasi vexationem seu indignam tractationem redimere. Prohibetur etiam est, vt reliquiæ sanctorum in Ecclesiis populo extracapsam non ostendantur ad seruandam earum maiorem reuerentiam.

TRACTATUS VIII.

De obseruatione ieiunii.

CAP. I.

Quid sit Ecclesiasticum ieiunium.

Ieiunium aliud est naturæ (abstinentia ab omni cibo & potu) quale requiritur ad S. Eucharistiam: Aliud est ieiunium virtutis seu morale (parsimonia cibi & potus secundum regulam prudentiæ in illis mediocritatem sectantibus.) Aliud ieiunium liberum, aliud Ecclesiasticum, quod secundum formam ab Ecclesia præscriptam instituitur & definitur: *Abstinentia à carnibus, & prandii, ac post cœnam cuiuslibet cibi subtractio vsq; in diem sequentem.*

Ad Ecclesiasticum ieiunium tria requiruntur: 2. Ciborum delectus, id est, abstinentia à carnibus: Abstinentia ab altera refectione: Certum refectionis tempus.

Comestio ouorum, & lacticiniorum in sola Quadragesima, non item aliis ieiuniorum diebus prohibetur, spectato iure communi, sed per consuetudinem in quibusdam Germaniæ prouinciis introducta est comestio ouorum & lacticiniorum etiam in Quadragesima. Olim

- 4 Olim in Quadragesima etiam à vino abstinentum, praesertim à sancta hebdomada strictior abstinentia seruabatur, quam nunc. Olim in hebdomada sancta cibis tantum acidis, pane solo, aqua & oleribus victitabant homines.
- 5 Pinguedo lardi in locis, quibus ovis & butyro vesci licet, non tam seuerè diebus ieiuniorum prohibetur sicut caro: Quia pinguedo talis non est reuera caro, licet ex carne originem trahat sicut oua butyrum. sed consuetudo lardo vtendi in ieiunii diebus resistit. Accedit periculum etiam comedendi farcimina, si lardum comedatur non sine graui scandalo & detrimento Ecclesiastici ieiunii: Nihilominus tamen ex hac sententia Confessarii pauperibus facilius possunt concedere lardum, etiam diuites propter vsum pinguedinis non facile mortalis damnare, ne si nihilominus postea vescantur, grauius peccent propter conscientiam. Ideo etiam, quia est persuasio, minorem esse prohibitionem pinguedinis, quàm carnis ac proinde propter aequiparationem & similitudinem saginæ cum ovis & butyro non sufficiens materia ad mortale.
- NB. Confessarii etiam ancillis iussu herorum lardum adhibentibus cum butyro mixtum ad pinguefacienda olera, si imperium detrectare nequeant facile permittere possunt, vt coquant & comedant.
- 6 Refectio vnica in die moraliter continuata esse debet, etiamsi propter negotia discedendum, modò cum intentione reuertendi, quod si sine intentione reuertendi discedatur, non potest deinde reuerti post interpositum temporis interuallum, quia fierent plures comestiones, etiamsi conuiuium
adhuc

adhuc duraret. Ministri mensa & lectores in monasteriis excusantur, si aliquid sumant ut viribus non debilitatis officium suum præstare possint.

Vini potio cum pauxillo panis per modum medicamenti (ne solus potus noceat etsi per accidens mutuetur) item confecta, si per modum medicinae sumantur, ieiunium non violant.

Tempus cœnandi diebus ieiuniorum olim erat 8 vespera vel hora nona, sed posterioribus seculis propter infirmitatem animi & corporis, Anticipatum est tum canonici officii vesperarum, tum cœnandi, iam prandendi circa meridiem vel hora aut sesqui ante meridiem institutum.

Collatiuncula nocturna (pro remedio somni) 9 per consuetudinem introducta est modica ciborum leniorum sumptio V. C. fructuum herbarum & iuncto pane, etiam pisciculo paruo fumo sicato.

NB. iusculum, aut placentas in nocturna ieiunii cœnula non videtur licitum, eò, quod coctus cibus magis nutritioni seruiat, modicè tamen sumpti non sunt mortale; lactucas comedere cum oleo nullum est peccatum. Etiam in his septentrionalibus partibus pane & caseo modico licet vesci propter consuetudinem.

NB. Quantitas cœnulae secundum personarum & Regionum constitutionem metienda est, nam alie regiones aliis sunt frigidiore, Reginaldus talem regulam tradit. Excessum tunc cœnulae fieri quando id quod sumitur notabiliter maius est quarta parte quantitatis eius, quæ ad integram sufficeret cœnam, nisi causa excuset. V. C. corporis teneritudo, occupatio vel assuesfactio, qua ratione nobilioribus

bus

- bus interdum plus permittitur & studiosis literarū,
- 10 Non licet collatiunculam circa meridiem accipere, cœna in noctem translata est veniale, quia consuetudo collatiunculæ cum sit contra ius commune introducta, extendi non debet & valde etiam refert in his vniformem Ecclesiæ morem tenere.
- 11 Qui refectioem siue cœnam multum sine causa anticipat, venialiter peccat tantum, quia hodierna consuetudine introductum tempus refectioem non videtur requisitum ad substantiam ieiunii, sed accidentarium solum est; Olim tamen anticipatio grauius prohibita erat.
- 12 Quoties aliquis in die ieiunii comedit carnes toties mortaliter peccat: nam mens Ecclesiæ est, sic interdiceret carnes absolute, vt nunquam in die prohibito comedantur cuiusmodi negatio distributionem tribuit prædicati, more aliarum negatiuarum propositionum seu præceptorum.
- 13 Qui ieiunium altera plena refectioem violat eo die solutus est, eo quod forma ieiunii destructa est, manet tamen obligatio à carnibus abstinendi quippe à priore obligatione diuidua.

C A P. II.

Quibus temporibus ieiunium ab Ecclesia præceptum sit.

- 1 Quadragesimæ ieiunium ab Apostolis institutum semper in Ecclesiis quamuis variè obfirmatum fuit.
- 2 Sabbatho ieiunare occidentalibus plerisque Ecclesiis vsitatum erat, sed orientales in festis canebant, ideo non ieiunabant.

Credi-

Credibile est, olim in omnibus Ecclesiis bis in 3 hebdomada ieiunatum fuisse; in oriente Feria quarta & sexta: Occidente Feria sexta & Sabbatho.

NB. In aliquibus Galliae partibus, per consuetudinem licite comeduntur carnes die Sabbathi, & in Hispania die Sabbathi intestina. *Et illud ieiunium carnes die Sabbathi* NB *layman hoc non habet nec verum est de loco isto*

Ieiunia quatuor temporum antiquissimam institutionem habent secundum quatuor anni tempora, quae olim praemittebantur ante ordinationem sacram.

A Paschate usque ad Pentecosten ieiunia secundum antiquissimam traditionem cessant.

Quaedam Vigiliae festiuitatum cum ieiunio celebrantur, partim ex mandato Ecclesiae, partim consuetudine introducta ut vigilia Pentecostes S. Ioannis Baptistae, S. Laurentii & omnium sanctorum.

Statio, ieiunium, vigiliae interdum promiscue a scriptoribus usurpantur, licet re ipsa differant. Statio dicta quia stabant Christiani sub oratione in Ecclesia diebus ieiuniorum ante accessum ad mensam. Vigiliae sic dictae, quia post cibum sumptum populus Christianus ad Ecclesiam reuertebatur ut ibi in orationibus vigilaret. Olim etiam in Aduentu ieiunatum est, vnde preces dicuntur ad horas.

Abstinentia à carnibus in diebus Rogationum de consilio est, non de praecepto.

Dominico die ieiunare hodie prohibitum non est per se loquendo, sed non ieiunatur ob laetitiam resurrectionis.

De causis liberantibus à ieiunio.

- 1 **P**Veri & puellæ ante completum annum XXI. ieiunii lege non obligantur, Nam eo tempore sunt in statu augmenti, ideoque frequentiore & abundantiore alimento indigent: Eadem ratione etiam senes excusantur propter defectum caloris & virium.
- 2 Probabilius est, senectutis certum tempus constitutum non esse, sed prudentis arbitrio definiendum, quando corporis vires ob ætatem deficiant, ut ieiunii lege homo liberari censeatur, quia homines non eodem tempore simul incipiunt deficere, unde nec vniuersali consuetudine talis ætas definita est sicuti adolescentibus XXI. annus. Sexagenarius tamen in dubio potest præsumere, se liberum esse, Sanchez assignat sexagesimum annum.
- NB. Votum ieiunii obligat instar præcepti Ecclesiastici, quo ad modum, & non quo ad personam.
- 3 Ægroti conualescentes, mendici, pauperes, laborantes, &c. ieiunii lege excusantur, prægnantes & qui ob ieiunium non possunt dormire, Catholici famuli possunt comedere carnes ministrantes apud hæreticos, dummodo scandalum tolli possit, si nimirum dicant, se in tali casu necessitati Ecclesiæ præcepto non obligari. Toleratur etiam consuetudo, reliquias carnum bacchanaliorum dari pauperibus, laborantes fabri, sutores etiam, non item factores, & pictores, tonsores. Concionatores & Professores excusantur, itinerantes, etiam equitantes, propter concussionem corporis enim fatigantur.

cur. Verum in hac re certa regula dari non potest, nisi quam sapius dedi, Ecclesiasticam legem non obligare cum magna difficultate.

Lex ieiunii cessat, si non possit consistere cum opere præstantiore aut maioris momenti, ut sunt opera misericordiae, Infirmarii, Concionatoris, Præceptoris, opus iustitiæ, defectus reddendi debiti, opus charitatis, si vxor mariti iram effugere non possit, nisi comedendo modo ieiunium non prohibeat in contemptum religionis. Ratio horum est, quia non oportet ieiunium ab Ecclesia indictum maioris alicuius boni esse impediens.

Opus ieiunii præsertim præcepti plerunque melius est, quam peregrinatio. Vnde voluntaria peregrinatio non semper est sufficiens causa ieiunii violandi, nisi pro pœnitentia imposita non possit alium in diem differri, Pilæ lusu fatigatus per accidens modo absque proposito violandi ieiunium luserit, circulat à ieiunio.

Ieiunii præceptum sicuti & alia Ecclesiastica moraliter intelligenda sunt, ut iis non nimis homines grauentur, vnde confessarii non nimis vrgeri debent confitentes, si rationem probabilem, quæ illis iusta videatur, afferant, cur in Quadragesimæ tantum bis vel ter in hebdomada ieiuent, ne forte si ipsi contradicant vel nunquam omnino ieiuent, vel ob conscientiam grauius peccent.

Lex ieiunii Quadragesimalis ita omnibus seculis 6 apud Christianos frequentata est, ut irrationabilis censeri possit, consuetudo eius abrogatoria. In frigidioribus tamen his regionibus causam aliquomodo probabilem afferentes, cur non omnibus diebus ieiuent, at tamē à carnibus abstinentes absolui possunt à confessariis.

Iii Facilis

8 Facilis accidit excusatio ab ea præcepti parte, quæ alteram refectioem in die ieiunii prohibet, quam ea, quæ esum carniū prohibet: tamen propter infirmitates certam stomachi, opus non est dispensatione, in dubio autē licentia petenda est in Episcopo vel eo absente à Parocho pro consuetudine diæcesis.

NB. Repetitio refectioem in die ieiunii non conceditur si solum concedatur esus carniū, quia alii cibi non possunt haberi.

9 Episcopi ob publicam causam ieiunium in alium diem transferre non prohibentur V. C. si ieiunium incidat in festū solemne peculiariter in aliqua ciuitate celebrari solitū. Item, si vigilia S. Martini incidat in bachanalia potest anticipari auctoritate Episcopi.

TRACTATUS IX.

De Ecclesiastica immunitate.

C A P. I.

Quid sit Ecclesiastica immunitas.

Immunitas (quasi muneris id est oneris vacans) Ecclesiastica est ius, quo loca, res vel personæ Ecclesiasticæ à communibus oneribus liberæ sunt. Dixi in plurali, loca, res, personæ, quia particularis Ecclesiæ exemptiones nomine Ecclesiasticæ immunitatis comprehendere non solent, sed solum exemptiones illæ, quæ tali statui Clericorum communes sunt. Quæ ipsa causa est, cur Clerici ne iuramento quidē Ecclesiasticæ immunitati renunciare possint, quia non ob particularem aliquorum sed communē Ecclesiasticæ hierarchiæ fauorem constituta est.

Triplex